

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Loppuraportti

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020
Suomen rakennerahasto-ohjelma

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispäivämäärä 24.5.2022	Diaarinumero EUR/2014/7877/09 02 01 01/2019/ESAELY
Käsittelijä	Puhelinnumero
Hankekoodi S21630	Tila Saapunut

1 Hankkeen perustiedot

Hankkeen nimi Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä Keski-Karjalaan	
Alkamispäivämäärä 1.4.2019	Päätymispäivämäärä 31.3.2022
Toimintalinja 3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus	
Erytystavoite 6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen	
Tukimuoto Työllisyyden ja osaamisen edistämiseen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvä kehittämishanke	
Hanketyyppi Hanke, jossa on henkilöitä varsinaisena kohderyhmänä	
Kustannusmalli Flat rate 15 %	

2 Tuensaajan perustiedot

Tuensaajan nimi Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy	
Y-tunnus 1934207-8	Hankkeen WWW-osoite http://www.keti.fi
Yhteyshenkilön nimi Risto Hiltunen	
Yhteyshenkilön sähköpostiosoite risto.hiltunen@keti.fi	Yhteyshenkilön puhelinnumero 050 303 1313

3 Tiivistelmä

3.1 Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä

Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä Keski-Karjalaan-hankkeen tarve liittyi ammattitaitoisen Venäjältä ja Ukrainasta tulevan työvoiman saatavuuteen, hankkeen toiminta-alueen toisen asteen oppilaitosten opiskelijahankintaan Venäjältä sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Hankkeen avulla pyrittiin turvaamaan oppilaitosten tulevaisuus ja työvoiman saatavuus alueella ikäluokkien pienentyessä. Toisena osa-alueena oli maahanmuuttajien kotoutumisen ja alueelle integroitumisen parantaminen.

Hankkeessa luotiin pysyvä ja toimiva väylä sekä yhteistyökumppaniverkosto Pietariin, Petroskoihin ja Sortavalaan. Tämän verkoston avulla mahdollistettiin työvoima- ja opiskelijahankinta Keski-Karjalaan ja Juukaan. Hanke tuotti runsaasti kirjallista ja sähköistä markkinointimateriaalia, joka on aikaa kestävä ja jota voidaan hyödyntää pitkälle tulevaisuuteen. Venäjällä järjestettiin useita opiskelu- ja työmahdollisuuksista kertovia tilaisuuksia sekä paikan päällä että verkossa. Tätä verkostoa voidaan hyödyntää myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen aikana laadittiin Keski-Karjalan maahanmuuttajien parissa toimivalle verkostolle työkaluksi kotoutumishohjelma. Kotoutumishohjelman laadintaan osallistui oppilaitosten, elinkeinoelämän, kuntien ja kolmannen sektorin edustajia. Kotoutumishohjelma edistää osaamista ulkomaalaisten vastaanottoon ja kotoutumiseen liittyvissä konkreettisissa toimenpiteissä. Ohjelmasta myös kunnat voivat saada tukea oman toimintansa kehittämiseksi. Opiskelijoiden integroitumista yhteiskuntaan parannettiin järjestämällä intensiivikursseja, joissa käytiin läpi yleistä Suomi-tietoutta, tutustuttiin paikkakuntaan sekä opastettiin omatoimiseen asioiden hoitamiseen. Hanke antoi henkilöasiakkailleen monipuolista neuvontaa muun muassa viranomaisasioinnissa, pankkitilien avaamisessa, asuntoasioissa ja harrastuksiin ohjaamisessa.

Hankkeeseen osallistui seitsemän yritystä ja viisi organisaatiota sekä 86 henkilöasiakasta. Henkilöasiakkaista 70 oli opiskelijoita. Oppilaitoksissa aloitti Venäjältä saapuneita opiskelijoita Kiteen lukiossa 36 ja Tohmajärven lukiossa 15 eli yhteensä 51. Riverian ja Kiteen Evankelisen Kansanopiston kohdalla suoraan hankkeen vaikutuksesta aloittaneiden opiskelijoiden määrää on vaikea arvioida, sillä oppilaitokset suorittivat Venäjälle myös itsenäistä markkinointia. Pääasiassa osallistuneet henkilöt ovat opiskelijoita ja seudulla asuvia venäläistaustaisia työnhakijoita. Hankkeeseen osallistuneille kertyi lähiopetus- ja ohjauspäiviä yhteensä 370 kappaletta. Hankkeen Venäjällä järjestämiin tilaisuuksiin osallistui noin 850 henkilöä.

3.2 Hankkeen toiminnan ja tulosten englanninkielinen tiivistelmä

The need for labor and educational institutions and the project from Russia to Central Karelia to join the availability of skilled labor from Russia and Ukraine, the acquisition of secondary students from Russia in the project area to promote the integration of immigrants. The project aimed to secure the future of educational institutions and the availability of labor in the area as the age groups decreased. Another area was improving the integration of immigrants and the integration of the region.

The project created a permanent and functional route and a network of partners to St. Petersburg, Petrozavodsk and Sortavala. This network made it possible to recruit labor and students to Central Karelia and Juuka. The project produced a wealth of written and electronic marketing material that is time-consuming and can be utilized well into the future. In Russia, several opportunities for study and job opportunities were held both on-site and online. This network can also be used after the end of the project.

During the project, an integration program was prepared as a tool for the network working with immigrants in Central Karelia. Representatives of schools, municipalities, the business community and the third sector participated in the preparation of the integration program. Integration program planning skills for the reception and integration of foreigners in concrete measures. Municipalities also receive support from the program to develop their own activities. The integration of students into society was improved by organizing intensive courses, which included general information about Finland, getting to know the place and being instructed in self-management. The project provided personal customers with a wide range of advice on government matters, opening bank accounts, housing and hobby management.

The project involved seven companies and five organizations, as well as 86 personal customers. Of the personal customers, 70 were students. Students from Russia started at Kitee High School 36 and Tohmajärvi High School 15, a total of 51 students. The main participants are students and jobseekers with Russian backgrounds living in the region. A total of 370 contact teaching and supervision days were accumulated for the participants in the project. Approximately 850 people participated in the project's events in Russia.

4 Hankkeen tarve, toteutus ja tulokset

4.1 Miten hanke onnistui vastaamaan kehittämistarpeeseen ja kuinka hankkeen tavoitteet toteutuivat?

Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä Keski-Karjalaan-hankkeen tarve liittyi ammattitaitoisen Venäjältä ja Ukrainasta tulevan työvoiman saatavuuteen, hankkeen toiminta-alueen toisen asteen oppilaitosten opiskelijahankintaan Venäjältä sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen.

Hanketta päätettiin hakea turvaamaan oppilaitosten tulevaisuus ja työvoiman saatavuus alueella ikäluokkien pienentyessä. Toisena osa-alueena oli maahanmuuttajien kotoutumisen ja alueelle integrotumisen parantaminen. Hanketoiminta oli hyvä ratkaisu vastaamaan näihin kehittämistarpeisiin, sillä juuri hankeressurssien avulla pystytään luomaan Työvoimaa ja opiskelijoita Venäjältä Keski-Karjalaan-hankkeen tyyppisiä verkostoja, yhteensaattaa toimijoita rajan molemmin puolin ja kehittää alueen kotoutumistoimenpiteitä verkostojen yhteisestä näkökulmasta.

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden perusteena oli Pohjois-Karjalan yrityksiltä elinkeinoelämän palveluorganisaatioihin tullut viesti tiettyjen toimialojen akuutista sekä tulevaisuuden työvoimapulasta. Näitä toimialoja hankkeen pääasiallisella toiminta-alueella, Keski-Karjalassa ja Juuassa, olivat erityisesti maatalous, puutarhatalous, kone- ja metalliteollisuus sekä ravintola- ja catering-ala. Hankkeen tarkoituksena oli keskittyä lähialueiden eli Laatokan Karjalaan, Petroskoihin ja Pietarin työvoimantarjontaan. Hankkeessa pyrittiin kartoittamaan Keski-Karjalan ja Juuan kunnan yrityksiä, jotka olisivat kiinnostuneita rekrytoimaan työvoimaa sekä työllistämään alueella jo asuvia, lähinnä venäläistäustaisia, maahanmuuttajia. Tarkoituksena oli myös luoda Venäjälle yhteistyöverkostat joiden kautta työpaikkoja voitaisiin esitellä niistä kiinnostuneille sekä näin saattaa työntekijät ja työnantajat yhteen.

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden osalta hankkeen alussa aloitettiin kartoittamaan Keski-Karjalan alueen yritysten työvoimantarvetta ja kiinnostusta vastaanottaa venäläistä työvoimaa. Kartoituksessa kävi ilmi, että useissa alueen yrityksissä on jo venäläistäustaisia työntekijöitä ja he pystyvät tarvittaessa hoitamaan lisärekrutointiin omia väyliään hyödyntäen. Osa yrityksistä koki helpommaksi käyttää vuokratyöryhtyksiä, joiden kautta hankittiin tilapäiseen tarpeeseen työntekijöitä erityisesti Baltian maista ja Puolasta. Joissakin yrityksissä vaatimukset venäläisten työntekijöiden osaamisesta olivat korkeat, muun muassa suoritustason työhön vaadittiin usein liki virheetöntä suomen kielen taitoa. Maaliskuussa vuonna 2020 alkanut korona pandemia vaikutti voimakkaasti tämän kehittämisosion toteutukseen. Rajojen osittaisen sulkemisen vuoksi työntajien kiinnostus venäläiseen työvoimaan väheni merkittävästi. Tämä johti luonnollisestikin siitä, että pandemian vaikutus yritysten toimintaan oli voimakkaasti negatiivinen ja työvoimantarve näin ollen väheni. Rekrytointiongelmana korostui myös se, että nyt työnantaja ja potentiaalinen työntekijä eivät voineet kohdata kasvotusten ja tämä lisäsi työnantajan epävarmuutta rekrytointitilanteesta. Nämä ongelmat korostuivat hankkeen toiminnassa maaliskuusta 2020 lähtien, joten tämä hankkeen toimintaosion aiottu toteutus jäi tapahtumatta. Tavoitteena oli saada Keski-Karjalan ja Juuan yrityksiin 30 venäläistäustaista työntekijää sekä työllistää neljä alueella jo asuvaa venäläistäustaista maahanmuuttajaa. Epäonnistumisen syyinä voidaan pandemian lisäksi pitää myös vääristynyttä tietoa yritysten todellisesta mahdollisuudesta ja sitoutuneisuudesta ottaa vastaan Venäjältä tulevaa työvoimaa. Ennen hankehakemuksen jättämistä olisi täytyntä suorittaa perusteellinen tutkimus, nyt oletus venäläisen työvoiman tarpeesta ja vastaanottokyvystä perustui kuulopuheisiin ja oli ylioptimistinen. Alkuvuonna 2021 hankkeessa tehdyn laajan muutoksen johdosta tämän toiminta-alueen toimenpiteiden joukkoon otettiin myös sesonkityöntekijöiden kartoittaminen, heidän kiinnostuksensa työskennellä tai opiskella pysyvämmiin Suomessa. Keski-Karjalassa hankehenkilöstö vieraili useilla tiloilla kertomassa työ- ja opiskelumahdollisuuksista sekä kuulemassa, lähinnä ukrainalaisten, työntekijöiden ajatuksia asiasta. Valitettavasti aikaisen sadonkypsyymisen vuoksi suurin osa työntekijöistä oli jo ehtinyt lähteä elokuun alussa takaisin kotimaahansa, mutta tiloilla vielä olevat olivat enimmäkseen ns. "kymppelijä" eli työnjohdolisissa tehtävissä ja jo liki kymmenen sesonkia samalla tilalla olleita henkilöitä. Kiinnostus jäädä pysyvämmiin Suomeen oli suurta, mutta perhesyiden vuoksi se oli useimmilla hyvin vaikeasti toteutettavissa. Jotkut henkilöt olivat kiinnostuneita jäämään tulevaisuudessa, tehtyään ensin omat järjestelynsä kotimaassaan. Tarkoituksena oli jatkaa tätä toimintaa sesonkityöntekijöiden keskuudessa hankkeen jälkeen, sillä tällainen toiminta koettiin pitkäjänteiseksi. Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun lopussa 2022 muutti tilanteen aivan toisenlaiseksi.

Opiskelijoiden hankkiminen toisen asteen oppilaitoksiin Kiteen, Tohmajärven ja Juuan lukioihin, Pohjois-Karjalan Koulutus kuntayhtymä Riveriaan sekä Kiteen Evankeliseen Kansanopistoon pohjautui vuosina 2018-2019 toteutettuun Leader-rahoitteiseen kehittämishankkeeseen "Koulutusorganisaatioiden Venäjä-yhteistyö Keski-Karjalassa: Koulutusosaamisen vientinäköymien selvittäminen sekä Venäjä-osaamisen ja -yhteistyön kehittäminen". Tarve tämän kehittämislle ESR-hankkeen avulla tuli alueiden oppilaitoksilta ja kunnilta. Tarkoituksena oli opiskelijamäärien kasvu oppilaitoksissa, jonka avulla turvataan oppilaitosten säilyminen pienenevien ikäluokkien paineessa, koulustarjonnan monipuolisuus sekä tuleva työvoiman tarjonta. Myös tässä osiossa oli tarkoitus luoda yhteistyöverkosto Venäjälle jonka kautta motivoituneita ja jo suomen kieltä taitavia opiskelijoita saataisiin hakeutumaan Keski-Karjalaan ja Juukaan.

Opiskelijahankinnan osalta Venäjällä toimivan yhteistyöverkoston sekä muun opiskelumahdollisuuksista tiedottamisen avulla elokuussa vuonna 2019 saapuivat ensimmäiset Venäjältä tulleet opiskelijat. Kiteen lukioon saapui 12 nuorta ja Tohmajärvelle viisi. Tästä lähtien Sortavalassa, Petroskoissa ja Pietarissa paikanpäällä tai etänä toteutettujen oppilaitosmarkkinointien sekä sosiaalisessa mediassa toteutetun viestinnän avulla aloittajamäärät näissä lukioissa ovat olleet samat myös vuosina 2020 ja 2021. Aikasempina vuosina suoraan Venäjältä tulleita opiskelijoita ei ole ollut lukioissa lainkaan. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian kanssa suoritettu yhteismarkkinointi on lisännyt myös hakemuksia heidän yksiköihinsä. Juuan lukion osalta toimenpiteet alkoivat heidän liittyttyään mukaan hankkeeseen vuoden 2020 alussa, mutta koronapandemian vuoksi he ovat valmiita vastaanottamaan ensimmäiset Venäjältä saapuvat lukiolaiset elokuussa 2022. Hankkeen aikana luotiin hyvät yhteistyöverkostot Sortavalan, Petroskoihin ja Pietariin ja näistä erityisesti Pietarin kautta lukiot saivat runsaasti tiedusteluja sekä hakemuksia. Vuoden 2021 haussa korostui myös hankkeen suorittama markkinointi erityisesti YouTube:ssa, hakemuksia tuli myös kauempaa Venäjältä. Tämä osio hankkeessa onnistui tavoitteiden mukaisesti korona-ajasta huolimatta, opiskelijat saivat oleskeluluvat ja pystyivät aloittamaan opiskelut lähes normaalisti. Venäjän hyökkäys Ukrainaan kuitenkin keskeytti opiskelijamarkkinoinnin Venäjälle kaikkien oppilaitosten osalta ja se asia, kuinka Venäjältä tulevaisuudessa saapuu opiskelijoita, on hyvin epävarma. Oppilaitosten puolelta tähän ei ole estettä, mutta taloudellinen tilanne, ilmapiiri ja epävarmuus voivat aiheuttaa mielipiteen muutoksen monissa aikaisemmin opiskelumahdollisuuksista kiinnostuneissa henkilöissä. Vastaisuudessa hankkeissa tulisi pyrkiä kohdentamaan opiskelijahankintaa suuremmalle kohdealueelle kuin yhteen maahan, tällöin epäonnistumisen riski pienenesi maariskin vähetessä. Tässä on tosin se vaara, että toimenpiteet eivät olisi silloin täsmätoimenpiteitä tietyille alueelle ja niiden vaikuttavuus saattaisi olla vähäisempi. Venäjän ottaminen tässä hankkeessa toiminta-alueeksi oli perusteltua maantieteellisen sijainnin, toimenpiteiden helpon paikallisen kohdentamisen ja Keski-Karjalassa olevan Venäjä-osaamisen sekä suhdeverkoston vuoksi.

Maahanmuuttajien kotoutumisen osalta tavoitteena oli kehittää maahanmuuttajien kotoutumis- ja mentorointimalli, palvelupolku sekä suorittaa sen testaus. Hankkeen aikana, opiskelijoiden saapuessa paikkakunnille, havaittiin, että kotoutumispalvelut Keski-Karjalassa kaipaavat päivittämistä. Palvelut perustuivat oman toimen ohella tehtyyn vapaaehtoistyöhön sekä järjestöjen antamiin neuvontapalveluihin. Hankkeen muutoksessa vuoden 2021 alussa otettiin maahanmuuttajapalveluiden päivittämisen tarve ja kotoutumiohjelma voimakkaammin esille. Mentorointimalli hylättiin, sillä ennen kuin alueella on toimiva kotoutumisrakenne, ei voida tehdä yksityishenkilöiden vetämää kotouttamista. Kotouttamisen tulee olla organisaatioiden ja asiaan perehtyneiden henkilöiden pitkäjänteistä toimintaa.

Hankkeessa laadittiin asiantuntijapalveluna kotoutumishjelma Keski-Karjalaan. Kotoutumishjelman laadinta käynnistettiin, sillä maahanmuuttajien kanssa tekemisissä olevalla verkostolla oli akuutti tarve täsmentää ja selkeyttää toimintaansa. Ohjelman laadintatyöhön otti prosessin aikana osaa useita eri tahoja oppilaitoksista yrityksiin, kuntien edustajiin ja kolmanteen sektoriin. Tämä hankkeen toimenpide onnistui suunnitellun mukaisesti. Alueella on tiedostettu kotoutumisen tärkeys. Siihen ollaan panostamassa muun muassa hanketoiminnassa, sekä tukemalla kolmannen sektorin kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Erityisesti hankkeeseen osallistuneet oppilaitokset sekä maahanmuuttajajyhdistys Anjans saivat kotoutumishjelmasta hyvää tutkimustietoa hyödynnettäväksi käytännössä. Hankkeen päätyttyä myös kunnat voivat saada kotoutumishjelmasta konkreettisia ehdotuksia oman päätöksenteonsa tueksi. Kiteen kaupungin sekä Tohmajärven kunnan välillä onkin jo suunniteltu yhteisen maahanmuuttajakoordinaattorin palkkaamista.

4.2 Mitä välittömiä tuloksia hankkeella saatiin aikaan? Mitä vaikutuksia tuloksilla on?

Hankkeen tavoitteena oli 12 siihen osallistuvaa yritystä, joihin työllistyy 30 Venäjältä tullutta työntekijää. Oppilaitosten osalta tavoitteena oli viisi osallistuvaa oppilaitosta, jotka saavat 35 uutta opiskelijaa Venäjältä. Lisäksi tavoitteena oli 85 hankkeeseen osallistuvaa henkilöä.

Hankkeeseen osallistui seitsemän yritystä ja viisi organisaatiota sekä 86 henkilöasiakasta. Oppilaitoksissa aloitti Venäjältä saapuneita opiskelijoita Kiteen lukiossa 36 ja Tohmajärven lukiossa 15 eli yhteensä 51. Riverian ja Kiteen Evankelisen Kansanopiston kohdalla suoraan hankkeen vaikutuksesta aloittaneiden opiskelijoiden määrää on vaikea arvioida, sillä oppilaitokset suorittivat Venäjälle myös itsenäistä markkinointia. Tämän lisäksi ne ovat toimineet Venäjälle suuntautuvan koulutusviennin saralla jo useiden vuosien ajan ja vakiinnuttaneet asemansa kiinnostavana oppilaitoksena. Hankkeeseen osallistui 86 henkilöä. Pääasiassa osallistuneet henkilöt ovat opiskelijoita ja seudulla asuvia venäläistäustaisia työnhakijoita.

Osallistuvien yritysten osalta tavoitetta ei saavutettu, sillä venäläisen työvoiman tarve ei ollut niissä ennustetun mukainen, vaan yritykset käyttivät tarpeen vaatiessa pääasiassa ulkomaista vuokratyövoimaa. Hankehenkilöstö auttoi venäjältä saapuneita opiskelijoita löytämään kesä- ja osa-aikatyötä. Hankkeeseen osallistuneet yritykset liittyvät näihin toimenpiteisiin. Yritysrahoitusosuutta ei näin ollen saavutettu vaan osallistuneet yritykset olivat mukana pienimuotoisemmin. Ammattitaitoisen ulkomaisen työvoiman osalta hanke epäonnistui eikä saavuttanut tuloksiaan. Syitä tähän olivat liian optimistinen käsitys työvoiman tarpeesta ja valmiudesta vastaanottaa venäläistä työvoimaa, rajojen osittainen sulkeutuminen pandemian vuoksi, työvoiman tarpeen vähentyminen ja sopivan kielitaitoisen työvoiman vähäisyys Venäjällä. Suomen kieltä taitavien voidaan sanoa jo olevan töissä Suomessa. Hankesisältöä muutettiin alkuvuonna 2021 paremmin vastamaan kotouttamistarpeita kun nähtiin, että työvoiman tälle tulon osalta tilanne ei ollut odotetunlainen. Tulevaisuudessa työvoiman saanti Venäjältä on täysin arvaamatonta. Suomen valtion puolesta esteitä tälle ei ole olemassa, mutta Venäjän Federaation toimenpiteet voivat vaikeuttaa ihmisten ja työvoiman liikkuvuutta ulkomaille.

Opiskelijahankinnassa tavoitteet ylitettiin. Kiinnostus opiskeluun oli suurta jo hankkeen alkuvaiheessa ja oppilaitokset pystyivät heti täyttämään venäläisille varaamansa kiintiöt täysimääräisenä (Kiteellä 12 ja Tohmajärvellä 5).

Tuloksilla on saavutettu opiskelijamäärien nousua oppilaitoksissa, oppilaitosten monikulttuurisuuden osaamisen kasvua ja yleisesti ottaen kansainvälistä tunnelmaa paikkakunnille.

4.3 Miten hakemuksen kohteena olevaa toimintaa jatketaan ja tuloksia sekä kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

Hankehakemuksessa oli määritelty, että hankkeen aikana luodut väylät opiskelijahankinnassa siirtyisivät oppilaitosten hyödynnettäväksi ja työvoiman hankinnan osalta lähinnä elinkeino-yhtiöiden toiminnaksi. Hankkeessa tuotettu materiaali on aikaan kestävä ja sitä voidaan hyödyntää laajasti ja pitkään hankkeen päättymisen jälkeen. Materiaaleihin kuuluvat muun muassa YouTube-videot, kotoutumisoppaat, kotitumissuunnitelma sekä opiskelemaan- ja töihin Keski-Karjalaan oppaat.

Hankkeessa luotiin hyvät käytänteet, toimivat ja aktiiviset yhteistyöverkostot Venäjälle joiden kautta opiskelijoiden ja työvoiman saatavuus olisi hoidettavissa. Hankkeen toimintamallista olivat kiinnostuneet useat tahot Pohjois-Karjalassa sekä maakunnan ulkopuolella. Opiskelijoita ja kiinnostunutta työvoimaa oli saatavilla runsaasti. Toimintamalli olisi ollut helposti siirrettävissä myös muualle Suomeen, lähes mille alueelle tahansa.

Kuitenkaan helmikuun lopulla 2022 Venäjän Ukrainaan aloittaman sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi hankkeen toimintaa, tuloksia sekä kokemuksia ei suurimmaksi osaksi voida enää hyödyntää hankkeen päättymisen jälkeen. Ainoa mitä voidaan hyödyntää, ja joka on tullut tänä päivänä ensiarvoisen tärkeäksi, on kotoutumishjelma, joka voi toimia työkaluna vastaanotettaessa Ukrainasta sotaa pakenevia.

4.4 Toteutuiko hanke aiotulla maantieteellisellä alueella tai kuinka alue mahdollisesti muuttui? Saavutettiinko suunniteltu kohderyhmä vai tuliko siihen muutoksia? Oliko muita toteutukseen liittyviä muutoksia?

Alkuperäisen hankesuunnitelman mukaan hankkeen maantieteellinen alue käsitti Keski-Karjalan eli Kiteen kaupungin sekä Tohmajärven ja Rääkkylän kunnat. Alkuvuodesta 2020 myös Juuan kunta liittyi mukaan hankkeeseen siellä heränneen kiinnostuksen vuoksi. Erityisesti opiskelijoiden saanti lukioon sekä työvoiman saanti Kolin alueelle olivat Juuan intressien kohteena. Käytännössä työvoiman saatavuuden osalta kartoitusta tehtiin pandemian alettua myös koko maakunnan alueella ja yhteistyöverkostomme oli laajemmassa käytössä.

Hankkeen kohderyhmä osallistui aktiivisesti hankkeen toimintaan ja sai hankkeen kautta hyötyjä. Yritysten puolelta hyödyt toisin jäivät saavuttamatta aikaisemmin mainituista syistä johtuen. Kohderyhmän hyödyksi luotu suhdeverkosto on kuitenkin edelleen olemassa Venäjällä, mutta sen aktiivinen hyödyntäminen tulevaisuudessa on erittäin epätodennäköistä.

Hanke teki kaksi hankemuutosta. Alkuvuonna 2020 Juuan kunta tuli mukaan hankkeeseen ja toimenpiteitä aloitettiin toteuttamaan myös siellä. Toinen hankemuutos tehtiin alkuvuodesta 2021, jossa jo olemassa olleiden toimenpiteiden lisäksi listattiin seuraavia uusia toimenpiteitä: maanviljely ja puutarha- alalla toimivien sesonkityöntekijöiden hyödyntäminen työmarkkinoilla ympärivuotisesti, opiskelijoiden intensiivijaksojen suunnittelu ja toteuttaminen ennen opintojen alkua ja muutaman kuukauden kuluttua opintojen alkamisen jälkeen sekä kotoutumishjelman laatiminen. Toimenpiteisiin kuului myös paikkakunnalle jäävien sesonkityöntekijöiden ja heidän perheidensä intensiivijaksojen toteuttaminen, mutta tässä vaiheessa paikkakunnalle jääneitä ei ollut.

5 Seurantatiedot

5.1 Päästiinkö toteutuksessa hakemuksessa esitettyihin (kohta 12) numeerisiin tavoitteisiin? Mistä mahdolliset erot johtuvat?

Hankkeeseen osallistuvien yritysten määräksi oli arvoitu 12. Hankkeeseen osallistui 7 yritystä, mutta hyvin pienimuotoisesti eikä yksityistä ulkopuolista rahoitusta saatu kerättyä hankkeelle. Tämä johtui siitä, että yritysten Venäjältä tulevan työvoiman tarve oli arvioitu väärin, yritysten vaatimukset erityisesti kielitaidon suhteen olivat suuret ja korona pandemia aiheutti sen, että potentiaaliset työntekijät ja yritykset eivät voineet kohdata kasvokkain. Tämä lisäsi rekrytoinnissa epäonnistumisen pelkoa.

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden osalta päästiin likipitään tavoitteeseen. Tavoitteena oli 85 henkilöä ja osallistuneiden lukumäärä oli 86. Suurin osa osallistuneista oli koulutuksessa olevia 70 kpl (tavoite 30). Työttömiä oli 7 kpl (tavoite 10). Työssäolevia tai yrittänä toimivia oli 7 kpl (tavoite 5). Työmarkkinoiden ulkopuolella olevia ei ollut lainkaan (tavoite 40). Työmarkkinoiden ulkopuolilla olevilla käsitettiin tässä lähinnä Venäjältä saapuvaa työvoimaa.

Osallistujien henkilökoulutus ja työpäivien tavoitteena oli 350 päivää. Hanke järjesti kaksi intensiivikurssia, tutustumistilaisuuksia paikkakuntiin, infotilaisuuksia ja neuvontaa. Yhteensä näistä kertyi 370 päivää. Hankkeen Venäjälle suuntautuneisiin lähi- ja etämarkkinointitilaisuuksiin osallistui arvion mukaan 800 henkilöä. Luonnollisestikaan tilaisuuksien luonteen huomioon ottaen osallistujalistojen keruu olisi ollut epäsoveliaista ja osassa tilaisuuksista myös mahdotonta (etätillaisuudet).

5.2 Miten asetetut numeeriset tavoitteet palvelivat hankkeen toteutusta? Mitkä indikaattorit olisivat tukeneet paremmin toteutusta? Mitä mahdollisia omia seurantatietoja tai indikaattoreita toteutuksessa hyödynnettiin?

Asetetut numeeriset tavoitteet olivat selkeä tulostavoite hankkeessa. Omia seurantatietoja ja indikaattoreita ei käytetty.

6 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi ja ohjausryhmä

6.1 Miten hanke kartutti tuensaajan hanketyöosaamista ja hankkeen sisällön mukaista osaamista?

Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI:llä on seudullisena elinkeino-yhtiönä parin vuosikymmenen kokemus hanketoiminnasta, sekä erilaisten, myös kansainvälisten, hankkeiden hallinnonnissa sekä osatoteutuksissa. Hankkeen toteutuksessa on hyödynnetty Tohmajärven kunnan 1.1.2018-31.3.2019 hallinnoiman Leader-rahoitteisen "Koulutusorganisaatioiden Venäjä-yhteistyö Keski-Karjalassa: Koulutusosaamisen vientinäköymien selvittäminen sekä Venäjä-osaamisen ja -yhteistyön kehittäminen" hankkeen tuloksia. KETI Oy:llä ei ole ollut aikaisempaa kokemusta hanketoiminnassa ulkomaisen työvoiman hankinnan, opiskelijahankinnan tai kotoutumisen edistämisen saralla. Ulkomaisen työvoiman hankinnan osalta käytännön osaaminen Ketillä vahvistui, muun muassa tietotaito erilaisten lupamenettelyjen kohdalla. Myös opiskelijahankinnan hyvien käytäntöjen sekä lupamenettelyjen osalta osaamisen kehitystä oli, samoin kuin kotouttamisprosessin ymmärryksessä ja jalkautamisessa. Toisaalta voidaan katsoa, että kaksi edellistä osa-aluetta koituvat niitä suorittaneiden hankehenkilöiden henkilökohtaisen osaamisen eduksi. Opiskelijarekrytointi ja kotoutumisen kehittäminen eivät kuulu varsinaisesti kehitysyhtiöiden toimintaan, vaan oppilaitoksille, kolmannelle sektorille ja kunnille.

6.2 Toteutuiko hankkeen aikana ennakoituja tai muita riskejä ja kuinka niihin reagoitiin?

Yritysten sitoutuminen hankkeeseen oli osittain ennakoitu riski. Venäläisperäisen työvoiman kiinnostavuus ja tarve ei ollutkaan sillä tasolla kuin alkuaavailuiden perusteella olisi voinut olettaa. Pitkäaikainen sitoutuminen, monikulttuurisuuden tuleminen työpaikalle, yhteisen kielen puuttuminen ja uusien toimintamallien omaksuminen jarruttivat osaltaan venäläisen työvoiman hankintaa ja yritykset hakeutuivat työvoiman etsinnässä käyttämään muita kanavia kuten vuokratyöfirmoja. Hankkeen aikana ilmeni kaksi yllättävää ja ennakoimatonta riskiä, joista Korona pandemia hankaloitti hankkeen toteuttamista huomattavasti ja johti muutoshakemukseen alkuvuodesta 2021. Muutoshakemus kohdistettiin enemmän kotoutumistyön kehittämiseen, sillä hankkeen aikana havaittiin sen kaipaavan päivytystä Keski-Karjalassa.

Aivan hankkeen loppuajankana Venäjän hyökättyä Ukrainaan kaikenlainen yhteistyö Venäjälle keskeytettiin. Muun muassa Petroskoihin sovittu markkinointitilaisuus peruttiin. Sota ei suoranaisesti vaikuttanut enää hankkeen toimintaan, mutta tekee tyhjäksi monien hankkeen tulosten hyödyntämisen tulevaisuudessa useiden vuosien ajaksi.

6.3 Miten ohjausryhmä tuki hankkeen toteutusta? Miten ohjausryhmä luonnehti hankkeen onnistumista?

Hankkeen ohjausryhmä tuki hankkeen toteutusta antamalla rakentavaa palautetta hankkeen toiminnasta koko sen elinkaaren ajan. Jokaisessa kokouksessa ohjausryhmä arvioi hankkeen tilannetta ja toimintaa. Ohjausryhmän tuki ja neuvot olivat ensiarvoisen tärkeitä etenkin siinä vaiheessa kun hankkeeseen pohdittiin suurta muutosta ja sen keskittymistä myös kotoutumiskysymyksiin sekä kausityöntekijöiden mahdollisuuksiin jäädä pidemmäksi aikaa seutukunnalle.

Ohjausryhmä luonnehti hankkeen onnistumista seuraavasti: Hankkeen opiskelijatyöpaketti onnistui yli odotusten. Hankkeen aikana luotiin yhteistyöverkostot ja toimintaväylä, joiden kautta opiskelijahankinta Venäjältä on mahdollista nyt ja tulevaisuudessa. Oppilaitosten tunnettuus Venäjällä on kasvanut voimakkaasti. Työvoimansaantiin liittyvä työpaketti ei toteutunut suunnitellusti, mutta pitkällä tähtäimellä nykyisistä opiskelijoista voidaan saada paikkakunnille osaavaa työvoimaa. Kotoutumisohjelman laatiminen selkeytti näkemystä kuinka kotoutus ja maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan tulisi askel askeleelta hoitaa. Kokonaisuutena ohjausryhmä piti hanketta hyvin konkreettisena ja sillä saavutettiin näkyviä tuloksia.

6.4 Miten kohderyhmä koki hankkeen? Millaista palautetta kohderyhmältä on saatu?

Erityisesti opiskelijat kokivat hankkeen tuomat aktiviteetit (intensiivikurssit, paikkakuntaan tutustumiset) sekä maahanmuutto- ja kotoutuspalvelut oikein tervetulleiksi ja tarpeellisiksi. Nämä hankkeen toimenpiteet myös omalta osaltaan helpottivat oppilaitosten taakkaa ja ne pystyivät suuntaamaan resurssejaan varsinaiseen opetustyöhön. Opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla on teetetty kysely vuosina 2019, 2020 ja 2021. Kyselyissä on tiedusteltu useita asioita, muun muassa kuinka hanke voisi olla heidän tukena kotoutumisessa ja mitä palveluita ja apua he hankkeelta kaipaisivat. Saatujen tulosten pohjalta käytännön toimintoja on suunnattu auttamaan ongelmakohtiin ja joitain asioita on myös saatettu oppilaitosten tietoon toimenpiteitä varten. Projektiasiantuntija on lähes päivittäin ollut tekemisissä tämän kohderyhmän edustajien kanssa ja hänen saamansa suullinen palaute on ollut hyvin positiivista. Keski-Karjalan ja Juuan toisen asteen oppilaitoksilta ohjausryhmissä saatu suullinen palaute on ollut hyvää. Hanke on koettu tarpeelliseksi ja heidän kannaltaan se on ollut hyödyllinen. Myös aikaisemmat ohjausryhmän jäsenet (entiset sivistystoimen johtajat, nykyiset kaupungin- ja kunnanjohtaja) ovat useissa hankkeeseen liittymättömissä tilaisuuksissa tuoneet esille hankkeen konkreettisia onnistumisia erityisesti opiskelijahankinnan ja kotoutumisen kehittämisen osalta.

7 Horisontaaliset tavoitteet**7.1 Sukupuolten tasa-arvo**

	Kyllä	Ei	Perustelu
Hankkeen päätavoite oli sukupuolten tasa-arvon edistäminen		x	Hankkeen päätavoitteena oli osaavan työvoiman ja opiskelijoiden saanti sekä kotoutumisen kehittäminen sukupuolesta riippumatta.
Hankkeessa tehtiin toimintaympäristön analyysi sukupuolinäkökulmasta		x	Hankkeen päätavoitteena oli osaavan työvoiman ja opiskelijoiden saanti ja kotoutumisen kehittäminen.
Sukupuolinäkökulma huomioitiin hankkeen toiminnassa (valtavirtaistaminen)		x	Hankkeen päätavoitteen oli osaavan työvoiman ja opiskelijoiden saanti sekä kotoutumisen kehittäminen.

7.2 Kestävä kehitys

Vaikutuksen kohde	Vaikutusaste		Perustelu
	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	
Ekologinen kestävyys			
Luonnonvarojen käytön kestävyys	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasut)	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Natura 2000 -ohjelman kohteet	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Taloudellinen kestävyys			
Materiaalit ja jätteet	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Uusiutuvien energialähteiden käyttö	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen	6	7	Hankkeen tavoitteena oli saada alueen yrityksiin työvoimaa ja oppilaitoksiin opiskelijoita. Nämä lisäävät paikkakunnan väkilukua ja edistävät paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehitystä.
Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen	9	9	Hankkeessa kehitettiin uusi kestävä toimintamalli työvoiman ja opiskelijoiden hankkimiseksi Venäjältä sekä laadittiin lakisääteinen kuntien kotouttamisstrategia vuosille 2021-2025.
Liikkuminen ja logistiikka	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus			
Hyvinvointi	6	6	Työ ja koulutus edistivät niihin osallistuneiden hyvinvointia, osallisuutta ja tiedonsaantia.
Tasa-arvon edistäminen	2	2	Hankkeen toimintoihin pystyi osallistumaan sukupuolesta riippumatta. Työ- ja opiskelualoja ei luokiteltu mies- tai naisaloiksi.

Vaikutuksen kohde	Vaikutusaste		Perustelu
	Välitön vaikutus	Väiillinen vaikutus	
Yhteiskunnallinen ja kulttuurinen yhdenvertaisuus	9	9	Hanke edisti kulttuurien keskinäistä ymmärrystä ja lisäsi kansainvälistä kanssakäymistä
Kulttuuriympäristö	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.
Ympäristöosaaminen	0	0	Hankkeella ei ollut olennaista vaikutusta tähän.

8 Julkisuus, tiedottaminen ja yhteydet muihin hankkeisiin

8.1 Miten hanke näkyi julkisuudessa? Miten hankkeesta tiedotettiin?

Hankkeella on oma nettisivut KETIn alla, lisäksi hankkeen toimenpiteenä tehtiin omat venäjänkielisen kotoutumissivut keskikarjalaan.fi-sivujen alasivuksi. Tiedotteita on tehty medialle. Hankkeesta on kirjoitettu hankkeen alussa kesäkuussa 2019 Karjalaisessa ja Vaarojen sanomissa vuoden 2020 alussa, kun Juuka liittyi mukaan hankkeeseen. Karjalainen haastatteli opiskelijoita helmikuussa 2021. KETI-sanomissa oli juttu kahdesta lukion opiskelijasta syyskuussa 2021. Helmikuussa Petroskoin esittelytilaisuuden yhteydessä koulujen rehtoreita haastateltiin paikallistelevision ja Karjalan Sanomat teki tapahtumasta ja vierailusta lehtijutun. Hankkeen lopussa pidetyn tiedotustilaisuuden jälkeen Karjalainen ja Koti-Karjala julkaisivat lehtijutun hankkeen tuloksista.

Hankkeen teettämä venäjänkielinen video yhdessä YuraPapun kanssa on saanut Youtubessa 112 000 katselukertaa ja sen yhteydessä tehty esittely Tohmajärven koulusta 128 000 katselukertaa hankkeen loppuun mennessä.

8.2 Mihin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hanke toiminnallisesti tai muuten liittyi ja miten? (Merkitse myös hakemusnumerot tai hankekoodit)

Koulutustehtaasta kasvua-hankkeen (S21145) kanssa tehtiin yhteistyötä yritysten työvoimakysymyksissä. Hankkeen asiakasyritysten työvoiman tarpeita kartoitettiin ja pyrittiin löytämään heille potentiaalisia työnhakijoita Venäjältä.

Lukioista työelämän tuuliin-hankkeen (S21639) kanssa tehtiin yhteistyötä Kiteen ja Tohmajärven lukioiden kokemuksiä hyödyntäen erityisesti maahanmuuttajalukiolaisten osalta.

Joensuu-Petrozavodsk- Highway for Growth-hankkeen (Karelia CBC; KA4017) kanssa kartoitettiin mahdollisia yhteistyökumppaneita Petroskoista.

HUMUS-humanistit uudistuvassa työelämässä-hankkeen (S21744) kanssa järjestettiin yhteistyössä toukokuussa 2021 "Avaimia kansainvälistyvän yrityksen rekrytointiin ja viestintään" tilaisuus verkossa.

Kansainvälinen uraohjaamo-hankkeen (S22481) kanssa kehitettiin yhteistyötä opiskelijahankinnassa Venäjältä muun muassa opintopoluista tiedottamalla. Karelia-ammattikorkeakoulun jatko-opintomahdollisuuksista tiedotettiin Venäjältä saapuneille, pian valmistuville, lukiolaisille.

Green School-hankkeen (Karelia CBC; KA5030) kanssa tehtiin yhteistyötä tiedottamalla toisen asteen opiskelumahdollisuuksista petrokoilaisissa nuorisokeskuksissa.

5T-Tekemätöntä Työtä Tarjolla, Työpaikkoja Tekijöille-hankkeen (S21152) kanssa kartoitettiin Lieksan alueen työvoimantarvetta.

ToKi- Toimeliaasti työhön ja kirkkaasti työuralle Humaljoen molemmin puolin-hankkeen (S21773) kanssa kartoitettiin yhteistyössä Keski-Karjalan venäläistaustaisten työttömien tilannetta ja mahdollisuutta siirtyä koulutukseen tai työelämään.

Become Karelian!-Work and live in North Karelia-hankkeen (S21970) kanssa tehtiin yhteistyötä ja tiedonvaihtoa yritysten työvoimantarpeeseen liittyen.

Joensuun seudun kotouttamistyön keskus-hankkeen (TEM) kanssa suunniteltiin Keski-Karjalan kotoutumistoimenpiteiden konkretiaa sekä vaihdettiin tietoa parhaista käytänteistä.

Työvoiman liikkuvuus Euroopassa-hankkeen (S20109) kanssa tehtiin yhteistyötä työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaannon edistämisessä. Hankkeella on tietotaito ja osaaminen EU/ETA-maihin ja meidän hankkeellamme Venäjän suuntaan.

9 Aineiston säilytys

9.1 Missä hankkeen aineisto säilytetään tai arkistoidaan? Yhteyshenkilön yhteystiedot.

Hankkeen arkistot säilytetään Keski-Karjalan Kehitysytio Oy KETIillä.

Keski-Karjalan Kehitysytio Oy KETI

Kiteentie 9-11 B

82500 KITEE

puh. 0505020367

keti@keti.fi

www.keti.fi

10 Liitteet ja allekirjoitus

Liitteet

Tuensaaja vakuuttaa tässä loppuraportissa ja sen taustalomakkeissa antamansa tiedot oikeiksi.